

בארה של תורה

מאת הרב ראובן גולן מח"ס רינונה של תורה ♦ יו"ל ע"י כולל שערים המצויינים שע"י מוסדות דרכי תורה רחובות

כתובת המערכת:

מודיעין עילית

מסילת יוסף 3/10

טל' 08-9744220

דוא"ל לרשימת תפוצה:

rg5740@gmail.com

גליון 104 אדר תשע"ה

העלון מוקדש לעילוי נשמת שרה בת זיכרה ומשה מעודה ע"ה

פרשת תצוה – זכור

כמה מוסר ולקח טמונים בסיפור נורא זה, שהרי אם היו מבקשים מאיתנו לסייע בבנין המקדש היו מניחים מיד את כל עיסוקנו ואצרים רצים לירושלים לבנות את בית המקדש. אך רבינו הגדול לימדנו שמשיח ובית מקדש חשובים לאין ערוך, אך לימוד תורה הוא מעל הכל. ואם לא מבטלים שיעור כדי להביא את המשיח או לבנות את המקדש, קל וחומר שלא מבטלים אותו מחמת סיבות שאינן מוצדקות.

הפלא העצום שהיה מתרחש בגופו ובבגדיו של הכהן הגדול לאחר שנמשח

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" (כח, ב)

ביאורים רבים נאמרו בענין ה"לכבוד ולתפארת" שבבגדי הכהונה. ופירוש מחודש מצינו ב"אהבת יהונתן" לרבי יהונתן אייבשיץ. שהנה לפי ההלכה הבגדים צריכים להיות מכוונים למידת הכהן, לא קצרים ולא ארוכים. אלא שגם אם היו מכינים לכהן הגדול את הבגדים לפי מידותיו לפני שנתכהן, הרי שלאחר שנמשח היה גופו גדל, ואם כן כיצד היו יכולים להתאים את הבגדים למידותיו. ולכן היה נעשה נס, שכמו הכהן עצמו כך גם בגדיו היו משתנים לפי קומתו בשעה שהיו נמשחים בשמן המשחה. ופעל זאת ה' לכבוד ולתפארת הכהן הגדול, כי כשהיו העם רואים שקומתו גבהה, יכלו לתלות זאת בטבע האדם, שכן "שמועה טובה תדשן עצם" והתפקיד שקיבל משמחו ולכן גופו גדל, אך על הבגדים לא יתכן לומר כן, ואם כן בגדיו הוכיחו שקומתו גבהה בדרך נס מכח שמן המשחה.

תכשיט או בגד ? תלוי את מי שואלים...

"ואלה הבגדים אשר יעשו וגו'" (כח, ד)

צריך ביאור מדוע לא מנה הכתוב את הציץ שהיה אחד מבגדי כהונה. והנה מעשה באשה שנדרה שלא ללבוש בגדי יום טוב, והיו לה תכשיטים מיוחדים לחג, ונסתפקה האם הם בכלל בגדי יום טוב ואסור לה לענוד אותם בחג. ובשערי תשובה (סי' תקכ"ט סק"ד) הביא את השבות יעקב (ח"א סי' כד') שדן בשאלה זו וכתב שהטבעות ושאר תכשיטיה המיוחדים לחג הם בכלל הנדר ואסור לה לענוד אותם בחג. אך המהרש"ם (הערות על האור"ח סי' תקכ"ט סק"ו) העיר שהדבר תלוי במחלוקת הראשונים. שרבינו תם (נזיר נד, ב) הוכיח שתכשיטים נקראים בגדים ממה שנאמר כאן "ואלה הבגדים אשר יעשו", ואחד מהשמונה בגדים הוא הציץ שהינו תכשיט נוכן דעת רש"י (סוכה ה, א) והרשב"א בתשובה (ח"ב סי' קפ"ג). ומאידך, האבן עזרא ובעל הטורים העירו שבפסוק נאמר "ואלה הבגדים אשר יעשו, חושן ואפוד ומעיל וכתונת תשבץ מצנפת ואבנט", ולא הוזכר הציץ, וזאת משום שהוא תכשיט ולא בגד. והוסף האבן עזרא, שהמושג "שמונה בגדים", הוא על שם הרוב שהיו הבגדים, אך באמת היו לכהן הגדול רק שבעה בגדים מלבד הציץ שהוא תכשיט. נברם, לכאורה כל המחלוקת היא האם בלשון התורה תכשיט הוא בכלל בגד, אך בנדרים הולכין אחר לשון בני אדם, וידוע שאין רגילים לקרוא לתכשיט 'בגד', וכן מוכח מהשבות הרשב"א (ח"א סי' תרנ"ו) שהביא מרן בברך הבית (יו"ד ס"ו רכ"ח), שהמקדש מעות ובגדים שבתוך התיבה, אין כלי זהב וכסף ותכשיטים בכלל נוכן מבוחר בתשובת הרשב"א הנ"ל לגבי מתנה ומכר שבלשון בני אדם אין תכשיט בכלל בגד, וא"כ יהיה מותר לה לענוד תכשיטה, אולם למעשה השב"י אסר זאת, וצ"ע בסברתו.

מדוע סירב מרן רבינו עובדיה יוסף לבקשת הבבא סאלי להביא עימו את המשיח ?

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך" (כו, ב)

המפרשים עמדו בטעם הדבר שהדגיש הכתוב את לקיחת השמן אל משה בדוקא. וה'אור החיים' הקד' ביאר בדרך רמז "יתבאר הכתוב על פי הזוהר חדש, שבגלות הראשונה נגאלו ישראל בזכות אברהם, ובשניה בזכות יצחק, ובשלישית בזכות יעקב, ובגלות הרביעית, היא גלותנו אנו, תלויה הגאולה בזכותו של משה. ולכן נתארכה הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה. וזהו שרמז הכתוב "ואתה תצוה את בני", שכן "אין צו אלא מלכות", כי משה רבינו ימלוך עלינו בעתיד, והתנאי לכך הוא שיעסקו ישראל בתורה. ואומרו "ויקחו אליך שמן זית זך" ירמזו לתורה שנמשלה לשמן שמאיר לעולם. נוכ"כ הגר"א (תקצ"ו) ג' גלויות נגאלו בזכות האבות, וגלות זו כנגד משה, ולכן נגאלו בזכות התורה, ובגלות זו יהיו כל הנפלאות בתורה ויתבקע ימא דאורייתא".

ונמצא שבכל גלות יש לאחוז במידתו וללכת בדרכו של הצדיק שהגאולה תהיה בזכותו. ומכיון שגאולתנו תהא בזכות משה רבינו שניתנה התורה על ידו, לכך עיקר הגאולה תלוי בעסק התורה, וכל המוסר נפשו בעמל התורה זוכה לקרב את הגאולה. ואף שיש זכויות וענינים רבים המקרבים את הגאולה, מכל מקום היות ועיקר עיכובה הוא מחמת ביטול תורה, על כן החשת הגאולה תלויה במידת עסק התורה בישראל.

ב. ובקונטרס 'דברי חלומות' לר' צדוק הכהן מלובלין (אות ג') כתב, שנתגלה לו בחלום שבני הדור שבו יבוא המשיח יהיו כולם משורש נשמות דור המדבר, ויגאלם המשיח שהוא משורש נשמת משה. וכן הביא ב'יערות דבש' (ח"א דרוש א') מהזוה"ק, שברור הגאולה יהיו בישראל תלמידי חכמים רבים, וזה יהיה סימן לביאת המשיח, כי דור הדעה שהיה בימי משה ונגאל ממצרים הוא שיהיה בימי המשיח.

ג. ומעשה בגאון עוזנו מרן רבינו עובדיה יוסף צדוק"ל שבשנת תשל"ב הגיע למסור שיעור בעיר נתיבות בשעות הצהריים. לאחר השיעור אמר רבינו לבנו נהלא הוא מרן הראש"ל הגר"י יוסף שליט"א, כיון שנמצאים אנו כאן נלך לראות את פני קדשו של הבבא סאלי.

הבבא סאלי שחיבב את מרן מאד נולדים אף עודד אותו להתמודד על משרת הראש"ל יצא מגדרו וקיבל את הרב בכבוד גדול, ומיד ביקש מראש עיריית נתיבות שנכח שם "הוציאו כל איש מעלי", כי ברצוני להמתיק סוד עם הרב עובדיה. ואכן כולם יצאו מלבד בנו ר' יצחק, וכשהצביע הבבא סאלי לעברו שיצא, אמר לו ראש העיר בערביית "הדא וואלד חכם עובדיה", ולכן הסכים הצדיק שר' יצחק ישאר במעמד מרטיט זה.

הבבא סאלי פנה למרן ואמר לו "שמחתי מאד לראות את פני כבוד תורתו, כי כבר בהיותנו במרוקו שמענו את שמעו וגדולתו בתורה, וראינו את ספרי 'יביע אומר' המופלאים, אך עתה זכיתי לראותך פנים אל פנים, ולכן כת"ר ישאר עמנו ונעשה לכבודו סעודה ותבוא הגאולה". אך מרן השיב "אני ממחר לבני ברק, למסור את שיעורי הקבוע בכל יום שלישי". אמנם הבבא סאלי לא ויתר והפציר ברב, עד שפנה אליו בבקשה בלתי נתפסת - "בשמים מחשיבים מאד את כבודו. ולכן ישאר נא עמי ונביא יחד את המשיח!".

אך מרן השיב תשובה מזהדהת ואמר "כבר אמרו רבותינו (מגילה טז, ב) גדול תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש, ועל כן המשיח יכול לחכות ובלבד שלא יתבטל אפילו שיעור תורה אחד!!!".

דוד בן חיים שלום ז"ל
פנחס זליג בן יהודה וייס ז"ל
יונה בת נדרה שרעבי ע"ה

חנה בת עזרא שלום ע"ה
זכריה בן רחל יעיש ז"ל
חכם אברהם בן מויל הכהן ז"ל

לע"נ ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן שאוס ז"ל ♦ נאזיה בת תאגיה ע"ה
ארה בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
צביה בת סרח ע"ה

אל תתפלל כמו "טייס אוטומטי"...

"והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב וגו'" (כח, לב)

רבינו יוסף חיים זיע"א ב'עוד יוסף חי' שזר בפסוק זה פנינת מוסר יקרה. וזאת בהקדם דברי הגמ' (ברכות ה, ב) "שנים שנכנסו להתפלל, וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין לחבירו ויצא, טורפין לו תפילתו בפניו". ופירש הגר"י אייבשיץ בדרך דרוש, ש"שנים שנכנסו להתפלל" הם הפה והמזח שנכנסו להתפלל ביחד בעת שהאדם מתפלל תפילת העמידה, וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין לחבירו ויצא", כלומר שהמחשבה שבמוח לא המתנה לפה שייסיים להתפלל ויצאה לשוטט בשוק ובשאר הסידורים והענינים המוטלים על האדם, ולכן טורפין לו את תפילתו בפניו.

וזהו "והיה פי ראשו בתוכו", כי "פי" היינו "חלק" נכמו "פי שנים ברוחך" (מל"ב פ"ב), ו"פי ראשו" היינו 'חלק ראשו' שהיא המחשבה. ואמר הכתוב "והיה פי ראשו בתוכו", שבשעת התפילה תהיה מחשבת האדם "בתוכו", כלומר שיתרכז בתפילה ולא תשוטט מחשבתו אנה ואנה בזמן ש"שפה יהיה לפיו סביב", כלומר בשעה ששפתותיו מרחשות את תיבות התפילה. ואם משתדל לעשות כן זוכה ל"כפי תחרא יהיה לו לא יקרע", שדיבור התפילה לא יקרע ויפגם אלא יעלה בשלימותו לרקיע ויתקבל ברצון.

צופן שלושת המפתחות שלא נמסרו לשליח

"ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קודש לה" (כח, לו)

הנה דרשו חז"ל (תענית ב, א) "ג' מפתחות ביד הקב"ה שלא נמסרו לשליח, מפתח של גשמים ושל חיה ומפתח של תחיית המתים". וכתב ב'ילקוט אבנים' בשם הגר"א, שכאן נרמזו מפתחות אלו, שכן "פתוחי חתם" הם ראשי תיבות חיה תחיה מטר נאפשר ש"פתוחי" הוא מלשון 'מפתח', ואמר הכתוב שג' מפתחות אלו הם "קודש לה" ולא נמסרו לזר.

מדוע תמה החפץ חיים על דברי הזקנה שהעידה

שהגאון מוילנא היה בעל בשר ?

"ועשית מצנפת שש ואבנט" (כח, לט)

הנה מצאנו הבדל בין המצנפת והאבנט לשאר בגדי כהונה, ששאר הבגדים היו כמדת הכהן, אך המצנפת נשל כהן גדול, וכן המגבעת של כהן הדיוט היו ארוכות ביותר, וכדברי הרמב"ם (כה"מ ח, יט) "המצנפת אורכה טז' אמות, והאבנט אורכו לב' אמות, ומקיפו ומחזירו כרך על גבי כרך", והיו ארוכים מאד עד שהוצרכו הכהנים ללפפם ולכרוך שוב ושוב.

יש דברים שאפשר להבין רק בזכוכית מגדלת

אבל יש דברים שכל אחד מבין:

"כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי, ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי"

כשעולם התורה בסכנה אל לנו לעמוד מנגד !

קורא נכבד, בשנתיים האחרונות עברו אברכי הכוללים מסע של רדיפה נוראה וסבל רב על ידי י. לפיד וחבורתו. עתה זו ההזדמנות שלנו להחזיר להם! לפיד רוקן להם את המקור, ואנחנו נמלא אותו יחד מכל הלב! מעות זכר למחצית השקל ומתנות לאביונים הם המתנה הסמלית והמיוחדת שיכולים אנו להעניק לכ-70 משפחות האברכים הלומדים במוסדות "דרכי תורה" רחובות, ששרדו יחד עם ילדיהם את עול הגזירות והמצוקה הנוראה במסירות נפש עצומה. הנה נבחר בהם, נחזק את ידיהם, נחמם את ליבם, ונאמר להם בגאון ובאהבה "ה' עמכם גבורי החיל".

זכור! כל קול קובע, וכל שקל משפיע!

פתח את לבן ואת ידן באהבה לכבוד חייליו של הקב"ה בטל' 08-9452903

מעתה מגוון אפשרויות להאזנה לאוצרות 'בארה של תורה', שיחות ושיעורי הרב ראובן גולן על פרשת השבוע, והשקפה ומוסר. בעמדות 'קול הלשון' ברחבי הארץ או בטל' 03-6171001 [הקט 1-2-48-1-1]. וכן לתושבי חר"ל באתר 'קול הלשון'.

לתגובות הארות והערות על תכתב בעלון, או הצטרפות לרשימת התפוצה שלחו הודעה ל- rg5740@gmail.com

לעילוי נשמת סלים בן ברוך כהן ז"ל ♦ רונית בת מנשה מרגלית זרזק ע"ה ♦ שלמה בן ירמיהו ורשבסקי ז"ל ♦ לואזה בת סעידה קעטבי ע"ה

שי שלום בן מרים כוכבי ז"ל
עליזה בת לאה בנימין ע"ה
זוהרה בת תמר גילי ע"ה

אברהם בן אלו הררי ז"ל
מזל בת פרחא עינאי ע"ה
שמחה בת דינה נגאוקר ע"ה

יפה בת אילנה כהן ע"ה
יחזקאל בן גיזליט דגמי ז"ל
מיכאל בן סופייה הררי ז"ל